

เ สี่ น ท ำ ง

จ อ ม ป ร ำ ช ญ์ (๖)

เมื่อพระตถาคตจะยังทรงพระชนม์อยู่ หรือเสด็จ
ปรินิพพานไปแล้วก็ตาม เมื่อจิตสมาสมา ผลก็ย่อมสมาสมา
เพราะเหตุที่ตั้งจิตไว้ชอบธรรม สัตว์ทั้งหลายย่อมไปสู่สุคติ
ทายกทั้งหลายได้กระทำสักการบูชาในพระตถาคตเหล่าใดไว้
แล้วย่อมไปสู่สวรรค์ พระตถาคตเหล่านั้นย่อมเสด็จอุบัติขึ้น
เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมากหนอ

เส้นทางจอมปราชญ์ (๖)

๔๘๕

การบูชาบุคคลที่ควรบูชา เป็นมงคลอันสูงสุดในทาง พระพุทธศาสนา บุคคลที่ควรบูชานั้นได้แก่บิดามารดา ครูบา- อาจารย์เป็นต้น ท่านเหล่านั้นจัดเป็นปูชนียบุคคล จนกระทั่งถึง บุคคลผู้ควรบูชาอย่างสูงสุด ก็คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระ- บิณฑูรพุทธเจ้า และพระอริยสาวก ท่านเหล่านั้นเป็นเนื้อนาบุญ อันยอดเยี่ยมของโลก การที่เราบูชาท่านตั้งแต่บูชาด้วยอามิส จตุปัจจัยไทยธรรม และดอกไม้ธูปเทียน ของหอมต่างๆ ตลอด จนการบูชาด้วยการปฏิบัติ คือลงมือปฏิบัติตามคำสอนของท่าน อย่างเคร่งครัด เป็นสุดยอดของการบูชาที่พระบรมศาสดาทรง สรรเสริญ เพราะเป็นทางมาแห่งความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส อาสวะไปสู่อายตนิพพาน

มีธรรมภาษิตที่ปรากฏใน วิมานวัตถุ ว่า

“ติฏฺฐนฺเต นิพฺพุเต วาปี	สเม จิตฺเต สมํ ผลํ
เจโตปณฺธิเหตุํ หิ	สตุตา คจฺจนฺติ สุกคฺติ
พหุญฺญํ วต อตฺถาย	อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา
ยตุถ การํ กริตฺวาน	สคฺคํ คจฺจนฺติ ทายกา

เมื่อพระตถาคตจะยังทรงพระชนม์อยู่ หรือเสด็จ ปรีนิพพานไปแล้วก็ตาม เมื่อจิตสม่าเสมอ ผลก็ย่อมสม่าเสมอ เพราะเหตุที่ตั้งจิตไว้ชอบธรรม ลัทธิทั้งหลายย่อมไปสู่สุคติ

ทายกทั้งหลายได้กระทำสักการบูชาในพระตถาคตเหล่าใดไว้
แล้วย่อมไปสู่สวรรค์ พระตถาคตเหล่านั้นย่อมเสด็จอุบัติขึ้น
เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมากหนอ”

ผู้ที่บูชาพระรัตนตรัยด้วยจิตใจที่ผ่องใส มีศรัทธาที่เต็ม
เปี่ยม อาณิสสที่เกื้อหนุน ก็เกิดขึ้นมากมายเป็นอสงไขยอัป-
มาณัง ไม่ว่าพระองค์จะยังทรงพระชนม์อยู่ หรือว่าปรินิพพาน
ไปแล้วก็ตาม ผลแห่งบุญก็ยังเกิดขึ้นเหมือนกัน ยิ่งถ้าเราหมั่น
ประพฤติปฏิบัติธรรมจนมีดวงตาเห็นธรรมได้เข้าถึงพระธรรมกาย
มีใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระธรรมกาย ความกลางแคลง
สงสัยอันใดที่มีอยู่ ก็จะมลายหายสูญไป ความศรัทธาเลื่อมใส
ที่เคยมีในจิตใจจะเพิ่มพูนทวีมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าหากยังเข้าไปรู้
ไปเห็นสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ ก็ยังกลางแคลงสงสัย ในสมัยก่อน
นักปราชญ์มีความรู้มาก เมื่อยังเข้าไม่ถึงพระธรรมกาย ก็ยัง
ไม่สามารถขจัดความสงสัยให้หมดสิ้นได้

*นักปราชญ์ท่านนี้ ก็คือพระยามิลินท์ ท่านเกิดความ
สงสัยในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงกับตั้งกระทู้ถามพระนาคเสน
ผู้เป็นชีณาสพว่า “ข้าแต่พระนาคเสนผู้เจริญ พระคุณเจ้าเคย

เส้นทางจอมปราชญ์ (๖)

๔๕๑

เห็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่” พระนาคเสนถวายพระพรว่า “ขอถวายพระพรมหาบพิตร อาตมาเองก็เกิดไม่ทันเห็นองค์สมเด็จพระบรมครู” พระยามิลินท์เอ่ยถามต่อว่า “แล้วพระอาจารย์ของพระคุณเจ้าเล่า ท่านเห็นพระบรมศาสดาหรือไม่” “แม้แต่พระอาจารย์ของอาตมาเอง ก็ไม่ทันเห็นพระบรมศาสดาเหมือนกัน”

พระยามิลินท์จึงเอ่ยขึ้นว่า “ถ้าอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็ไม่มีนะซี ถ้าพระองค์มีจริง พระคุณเจ้าจะต้องเห็น พระอาจารย์ของท่านคงจะเห็น เมื่อต่างฝ่ายต่างไม่เห็นก็เป็นการกล่าวเลื่อนลอยหาหลักฐานไม่ได้ เมื่อเป็นอย่างนี้ พระพุทธเจ้าคงไม่มีจริง” พอท่านได้ฟังพระยามิลินท์ตรัสอย่างนั้น ท่านก็นิ่งๆ แล้วเอ่ยถามพระยามิลินท์กลับไปว่า “มหาบพิตร เคยเห็นสะดือทะเลที่กลางทะเลบ้างหรือไม่” พระยามิลินท์จึงตอบว่า “โยมไม่เคยเห็นพระคุณเจ้า” พระนาคเสนชักต่อว่า “พระราชบิดาของพระองค์เคยเห็นหรือไม่” “แม้เสด็จพ่อของโยมก็ยังไม่เคยเห็นพระคุณเจ้า” พระนาคเสนถามย้อนกลับไปว่า “ถ้าอย่างนั้นสะดือทะเลก็ไม่มีใช่ไหม มหาบพิตร” พระยามิลินท์จึงตรัสตอบไปว่า “ถึงเสด็จพ่อของโยมไม่เห็น ตัวโยมเองไม่เคยเห็น แต่สะดือทะเลนี้ก็มีอยู่อย่างแน่นอน ขอพระคุณเจ้ารับรู้ไว้เถิด”

พอได้ฟังคำตอบอย่างนั้น พระนาคนั้นจึงถวายพระพร
สรุปว่า “ดูก่อนมหาบพิตร ความข้อนี้น่าตรัสเป็นฉันใด องค์
สมเด็จพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ตัวอาตมาและพระ-
อาจารย์ไม่เคยเห็น พระพุทธองค์ก็มีอยู่จริง เหมือนดังสะตือ
ทะเลนั้นแหละ ขอให้พระองค์จงเชื่อมั่นเถิดว่า พระสัมมาสัม-
พุทธเจ้ามีอยู่จริง” เมื่อได้ฟังเช่นนั้น ท่านก็ถามต่อไปอีกว่า
“ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ พระพุทธเจ้านี้เป็นผู้ประเสริฐที่สุด
หาสิ่งทีเสมอไม่ได้ จริงหรือเท็จประการใด” พระนาคนั้นท่าน
ยืนยันหนักแน่นว่า “พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ประเสริฐสุด จะหา
ผู้อื่นมาเปรียบไม่ได้อีกแล้ว มหาบพิตร นี่เป็นความจริงแท้
แน่นอน” เมื่อได้ฟังคำยืนยันอย่างนั้นก็ชักต่อไปว่า “ทำไม
พระคุณเจ้าถึงรู้เล่าเพราะตัวท่านเองก็ไม่มีรู้ไม่เห็นแล้วรู้ได้อย่างไร”

เมื่อโดนชักถามปัญหาอย่างนี้ ถ้าเป็นพวกเราทั้งหลาย
คงจะหงุดหงิดงุ่นง่านรำคาญใจ แต่พระนาคนั้นท่านมีเมตตา
ใจท่านโอบวิสสุตหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ เต็มด้วยมหากรุณา
จึงวิสัชนาปัญหาต่อไปว่า “ถวายพระพร มหาบพิตร อย่างที่
อาตมาถามทีแรก เรายังไม่เคยมีใครเห็นมหาสมุทฺร เขาก็พากัน
รู้ว่า มหาสมุทฺรนี้กว้างใหญ่ไพศาลเหลือเกิน ด้านความลึกก็แสน
จะลึกสุดวิสัยยากจะหยั่งได้ และยังเป็นที่รวมลงของมหานที
ทั้งหลาย แม่น้ำเหล่านั้นไหลบ่ามามากเท่าไร มหาสมุทฺรก็ไม่รู้จัก

เส้นทางจอมปราชญ์ (๖)

๔๕๓

เต็ม คนทั้งหลายรู้หรือเปล่าว่ามหาสมุทรนี้กว้างใหญ่ มหาบพิตร”

พระยามิลินท์ได้ฟังดังนั้นก็ตอบว่า “พระคุณเจ้า คนทั้งหลายรู้อยู่ว่ามหาสมุทรนี้กว้างใหญ่ไพศาล” พระนาคนเสน ชักถามต่อว่า “แล้วทำไมพวกเขาทั้งหลายไม่เคยสำรวจ ให้ทั่วถึงจึงรู้ว่ามหาสมุทรนี้ทั้งลึกทั้งกว้างใหญ่” พระยามิลินท์ ได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า “เพราะผู้ใหญ่ผู้เฒ่าบอกสืบต่อกันมา จึง รู้ว่ามหาสมุทรนี้กว้างใหญ่นะพระคุณเจ้า”

พระนาคนเสนได้ฟังเช่นนั้น ท่านจึงสรุปว่า “ความข้อนี เป็นฉันทิ อาตมาแม้ไม่ทันเห็นองค์พระชินสีห์กับตา ก็ได้ทศนา เห็นพระสาวกผู้เป็นพระอรหันต์อันเป็นศิษย์ต่อมาช้านาน ท่าน เป็นผู้ประพจน์ดีปฏิบัติชอบ ดังนั้นอาตมาก็รู้ถือว่า สมเด็จพระ- สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้หมดสิ้นกิเลสอาสวะ เลิศประเสริฐที่สุด ในโลก หาผู้เสมอมิได้ มหาบพิตร”

พระยามิลินท์ได้สดับคำวิไลชนา ในใจลึกๆ เริ่มยอมรับ การแก้ปัญหของพระเถระ แต่ยังมีทิฏฐิอยู่จึงถามต่อไปว่า “พระนาคนเสน พระพุทธเจ้านี้มีอยู่จริงใช่ไหม” “ใช่สิ มหาบพิตร มีอยู่จริงๆ” พอได้โอกาสพระยามิลินท์ก็ชักต่อไปว่า “ถ้า พระพุทธเจ้านี้มีอยู่จริง ท่านพอจะชี้ได้หรือไม่ว่า พระองค์เสด็จ อยู่ที่นั่น อยู่ที่นี่” พระนาคนเสนจึงตอบไปว่า “พระพุทธองค์เสด็จ

เข้าอายุตนนิพพานไปแล้ว จะให้อาตมาชี้ว่าอยู่ที่นั่นที่นี่ จนใจที่จะชี้ให้มหาบพิตรจริงๆ” ถ้าอย่างนั้นก็ช่วยอุปมาให้หายสงสัยเถิด พระนาคเสนจึงถามต่อไปว่า “พระราชสมภารเจ้า เปลวอัคคีที่รุ่งโรจน์โชตินาการ เมื่อเปลวเพลิงดับไป มหาบพิตรสามารถชี้ได้หรือไม่ว่าเปลวไฟนั้นอยู่ที่ไหน” “ไม่อาจชี้ได้หอกพระคุณเจ้า เพราะมันดับไปแล้ว” “เหมือนกันนะแหละ มหาบพิตร เมื่อพระพุทธร่องค์เสด็จสู่อายุตนนิพพาน จะชี้ให้เห็นด้วยตามนุษย์ อาตมาก็จิตใจไม่รู้จะชี้ได้อย่างไร เหมือนเปลวไฟที่ดับไปแล้ว อาตมาก็ไม่รู้ว่าจะชี้ให้เห็นได้อย่างไร”

พระยามิลินท์ได้ฟังอย่างนั้น ยังไม่หมดข้อสงสัย จึงถามว่า “สมเด็จพระพุทธร่องค์ยังทรงมีพระชนม์อยู่ สาธุชนทั้งหลายจะบูชาก็ควร แต่เดี๋ยวนี้พระองค์เข้าพระนิพพานไปแล้ว จะไหว้จะบูชา สมเด็จพระบรมศาสดาก็ไม่ทรงยินดี การบูชาอย่างนี้จะมีผลอะไรเล่าพระคุณเจ้า” พระนาคเสนจึงวิสัชนาว่า “อย่าว่าแต่พระองค์ปรินิพพานไปแล้วจะไม่ยินดีสักการบูชาเลย แม้พระองค์ยังพระชนม์ชีพอยู่ก็ไม่ทรงยินดีหรือติดลากลักการะ พระสารีบุตรเถระกล่าวไว้ว่า พระชินสีห์จะยินดีในสักการบูชาก็หาไม่ แต่ก็ควรที่เทวดา และมนุษย์จะบูชา เพราะเมื่อบูชาพระพุทธรเจ้าแล้ว มีफलันสงส์จะนับจะประมาณมิได้ ถวายพระพร”

พระยามิลินท์ทรงคำนึงว่า “พระคุณเจ้า จะมาอ้างคำ

เส้นทางจอมปราชญ์ (๖)

๔๕๕

ของพระสารีบุตรได้อย่างไรเล่า เชื่อยังไม่ได้ จงวิสัยนาใหม่เถิด” พระนาคเสนจึงวิสัยนาด้วยจิตใจที่ผ่องแผ้วว่า “มหาบพิตร พระพุทธเจ้าเสด็จเข้านิพพานแล้ว คำที่ว่าเทวดา และมนุษย์ มีใจศรัทธาอุตสาหะกระทำสักการบูชาธาตุรัตนะของพระองค์ ซึ่งมีได้ยินดีสักการะนั้น ย่อมไม่มีผล คำนี้ไม่เป็นความจริง อุบาสกอุบาลิกามีใจศรัทธาอุตสาหะ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ที่ประทานไว้ ย่อมจะได้สมบัติ ๓ ประการ คือ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ อย่างแน่นอน เหมือนกอง เพลิงใหญ่ลุกโชตินาการแล้วดับไป กองเพลิงนั้นแม้ไหม้อยู่ ก็ไม่ยินดีในเชื้อทั้งหลาย แม้ดับไปก็ไม่ยินดีในเชื้อแล้ว ครั้น มนุษย์เพียรสืไฟ ไฟก็มีขึ้นได้อีก ถ้าเพลิงดับแล้วกลับติดขึ้นได้ คำที่กล่าวว่า พระพุทธเจ้าเข้านิพพาน การบูชาไม่มีผล เป็นคำ ที่ไม่ถูกต้อง กองเพลิงรุ่งโชตินาการ ฉันทใด พระพุทธเจ้าก็ รุ่งเรืองด้วยพุทธรังสี ฉันทนั้น สาธุชนทั้งหลายผู้มีใจศรัทธา ถวายเครื่องสักการบูชา ปรนนิบัติด้วยสัมาปฏิบัติตามพระดำรัส ของพุทธองค์ ก็จะได้สมบัติทั้งสาม มีมรรคผลนิพพานเป็นที่ไป”

ดังนั้น การบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พระองค์ยัง ทรงพระชนม์อยู่ หรือปรินิพพานไปแล้ว บุญที่เราทำไว้ไม่ได้ สูญหายไปไหน มีแต่จะทำให้เราได้บุญใหญ่อย่างจะนับ จะประมาณมิได้ ได้บุญกัณนัภพนัชาติไม่ถ้วน ดังนั้น ขอให้

เส้นทางจอมปราชญ์ (๖)

๔๕๖

พวกเราทุกคน หมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมตามคำสอนของ
พระองค์ท่านอย่างจริงจัง หมั่นให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
บูชาพระพุทธรองค์ทั้งอามิสบูชา และปฏิบัติบูชา ถ้าเราตั้งใจ
ทำความดีอย่างนี้กันอย่างต่อเนื่อง ในไม่ช้าเราก็จะสมปรารถนา
ได้เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกๆ คน

